

ZPRAVODAJ 2012

České společnosti ekonomické

Dokončeno 31. ledna 2013

Všechna čísla Zpravodaje ČSE jsou ukládána na adrese:

Príspevky, námety a připomínky ke Zpravodaji zasílejte na adresu:

Editor Zpravodaje: Jakub Seidler

<http://www.cse.cz/>

seidler [AT] email [DOT] cz

Obsah čísla

PŘEDSTAVENSTVO INFORMUJE	1
7. Bienální konference České společnosti ekonomické.....	1
Mladý ekonom roku 2012.....	1
Cena za dlouhodobý přínos	2
INFORMACE ZE SEMINÁŘŮ	3
Jak (ne)přežít dluhy v ČR.....	3
Fiskální opatření v zemích EU v souvislosti s krizí	4
Bylo možné finanční krizi včas indikovat?	4
Výzvy budoucnosti: Zvládne ČR strukturální reformy?	5
Jak jsme přežili finanční krizi na Islandu?	5
Modely financování sociálních služeb	6
Polická ekonomie krize eurozóny: Je fiskální unie proveditelná?	7
Agresivita centrálních bank.....	7

PŘEDSTAVENSTVO INFORMUJE

7. Bienální konference České společnosti ekonomické

(Petr Jakubík, prezident České společnosti ekonomické)

V prostorách Vysoké školy ekonomické se 24. listopadu uskutečnila již sedmá bienální konference České společnosti ekonomické (ČSE), v rámci níž dochází každé dva roky k pravidelnému setkávání významných českých ekonomů, a to jak z řad akademiků, tak analytiků a tvůrců hospodářských politik. Hlavními řečníky byl srbský ex-governér **Dejan Šoškić** a vicegovernér České národní banky **Vladimír Tomšík**. Na akci byli přítomni vedle domácích ekonomů také zahraniční hosté a dále došlo k vyhlášení ceny pro mladé ekonomy (do 30 let věku) i ceny udělené za dlouhodobý přínos k českému ekonomickému myšlení.

Odpolední části konference následovaly přednášky v tematických sekcích. Jedna z nich byla určena středoškolským učitelům ekonomie, v rámci ní vystoupil člen představenstva ČSE **Vladimír Pikora** s přednáškou na téma Stav české ekonomiky v kontextu dozrívající finanční a ekonomické krize.

Dále byl členkou představenstva ČSE **Eyou Zamrazilovou** prezentován nový projekt ČSE zaměřený na podporu výuky ekonomie na středních školách. Tématická sekce byla zakončena diskuzí současných problémů výuky ekonomie na středních školách moderovaná členem představenstva ČSE **Luborem Lacinou**.

Mladý ekonom roku 2012

Ocenění Mladý ekonom roku je prestižní soutěž sponzorovaná ČSOB, která je každoročně pořádána již od roku 1994. Jejím primárním cílem je podpora mladých talentů v oblasti ekonomie. Vítězové minulých ročníků této soutěže jsou nyní úspěšní ekonomové působící doma i v zahraničí. Mezi držitele tohoto ocenění patří například ekonom z CERGE-EI Filip Matějka, který úzce spolupracuje s laureátem Nobelovy ceny za ekonomii Christopherem Simsem.

V letošním roce cenu Mladý ekonom roku získali **Tomáš Havránek** a **Marek Rusnák**,

ekonomové ČNB a studenti doktorského programu na Institutu ekonomických studií UK. Oceněná práce shrnuje odhady toho, jak dlouho trvá, než se akce centrální banky plně promítnou do cenové hladiny. Studie ukazuje, že průměrné zpoždění transmise měnové politiky prezentované v akademických studiích je 29 měsíců, přičemž výsledný vliv na cenovou hladinu odpovídá téměř jednorozhodnému poklesu při zvýšení úrokové míry o jeden procentní bod. Fungování měnové politiky v nových členských státech EU je ovšem výrazně rychlejší než ve velkých vyspělých ekonomikách. V případě České republiky činí zpoždění transmise pouze 15 měsíců oproti 48 měsícům v eurozóně.

Na druhém místě se v soutěži umístil **Petr Sedláček** působící jako odborný asistent na Institutu makroekonomie a ekonometrie Univerzity v Bonnu. Ve své práci prezentuje model, který vysvětluje, proč mladé a nové firmy vytvářejí relativně více pracovních míst oproti na trhu déle zavedeným podnikům. Nové firmy jsou rizikovější a díky přirozené selekci mnoho z nich rychle odchází z trhu. Avšak mladé firmy, které přežijí, jsou v průměru produktivnější oproti podnikům působícím déle na trhu a vytvářejí relativně více pracovních míst. Pro výkon ekonomiky je tento přirozený proces selekce klíčový a jeho narušení má negativní důsledky. Například pokud vláda vynaloží jedno procento hrubého domácího produktu na snížení nezaměstnanosti v podobě podpory mladých existujících firem naruší tím tento proces selekce, a tím se sníží průměrná produktivita a hrubý domácí produkt se propadne o dva procentní body. To vše navzdory mírnému růstu zaměstnanosti.

Na třetím místě se umístili **Anna Kochanová** a **Vahagn Jerbashian** působící na CERGE-EI. V oceněném článku empiricky ukazují, že intenzivnější využití a širší osvojení telekomunikačních technologií výrazně zvyšuje úroveň konkurence na trzích se službami a výrobky. Ve své práci dále ukázali, že tento efekt je silnější v zemích s vyšší kvalitou telekomunikační infrastruktury. Jejich výsledek podporuje názor, že využití telekomunikačních technologií může snížit náklady vstupu nových firem na trh.

Cenu Karla Engliše za práci zabývající se českou hospodářskou politikou byla udělena **Janě**

Generálním partnerem soutěže je Československá obchodní banka, a.s.

Votápkové a **Pavlině Žilové** z Institutu ekonomických studií UK. Oceněná práce zkoumá vliv poplatků ve zdravotnictví na poptávku po zdravotní péči, konkrétně ambulantních návštěv u lékaře. Analýza využívá reformy z roku 2009, kdy byly poplatky zrušeny pro pacienty do 18 let věku. Výsledky ukazují, že po zrušení poplatků nedošlo k signifikantnímu nárůstu návštěv u lékaře. Dále bylo zjištěno, že na poptávku po zdravotní péči mají určující vliv pohlaví, peněžní příjem a počet členů v domácnosti.

Čestným uznáním prezidenta České společnosti ekonomické pro autora práce do 25 let věku byla v rámci soutěže Mladý ekonom roku oceněna absolventka Institutu ekonomických studií UK **Barbora Šútorová**. Ve své práci analyzovala dopad přísnějších kapitálových požadavků definovaných v rámci nového regulačního rámce Basel III na banky v Evropské unii. Její výsledky naznačují, že nutnost zvýšení kapitálových požadavků povede k mírnému poklesu úvěrování i ziskovosti bank.

Cena za dlouhodobý přínos

ČSE také příležitostně uděluje cenu za dlouhodobý přínos k rozvoji českého ekonomického myšlení významným osobnostem české ekonomické vědy. Tuto cenu získal **prof. František Turnovec** z Institutu ekonomických studií UK za rozvoj kooperativní teorie her a její využití v oblastech tvorby hospodářské politiky a kolektivního rozhodování v komplikovaných vlastnických strukturách. Prof. Turnovec, který je v pořadí šestým laureátem této ceny, má za sebou bohatou kariéru v oblastech matematické ekonomie a příbuzných oborů. Vystudoval matematickou ekonomii, posléze získal doktorát z matematiky a ekonomie. Již od 70. let působil jako hostující profesor na zahraničních univerzitách, v letech 1993–2000 působil na CERGE-EI, kde byl od roku 1994 do 1999 ředitelem. Od roku 2000 je profesorem ekonomie na Institutu ekonomických studií UK.

Konference ČSE ukázala, že česká ekonomie může významně přispět k řešení soudobých ekonomických otázek z oblasti ekonomické teorie, které mají dopady do ekonomické praxe.

Mediálním partnerem soutěže je měsíčník Bankovníctví

INFORMACE ZE SEMINÁŘŮ

Jak (ne)přežít dluhy v ČR

(Eva Kolcunová)

Seminář ČSE pod názvem „Jak (ne)přežít dluhy v ČR“, uspořádaný regionální pobočkou Ostrava, se konal na půdě Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava (EkF VŠB-TUO) dne 4. 1. 2012. Na semináři vystoupili **doc. D. Bařinová** (EkF VŠB-TUO) a **Ing. Mgr. L. Olšar** (Krajský soud Ostrava) s tématem, které přilákalo více než 30 zájemců, zejména z řad pedagogů a doktorandů EkF VŠB-TUO.

V úvodu byl představen a analyzován legislativní rámec, v němž se úpadky (osobní bankrot) a insolvenční řízení odehrávají. Do roku 2008 byly zákonem ošetřeny konkurzy a úpadky pouze u právnických osob (PO), teprve po r. 2008 byl nastaven zákonný rámec insolvenční úpravy i pro fyzické osoby (FO). Jde o zákony č. 182/2006 Sb., č. 312/2006 Sb., č. 296/2007 Sb. Za vzor sloužily zákonné úpravy USA (nejméně vhodné), Německa a Rakouska. Bylo konstatováno a následně demonstrováno na konkrétních kauzách, že naše legislativní úpravy insolvence jsou značně nedokonalé, třebaže by bylo možno využít výsledků 5letého zkušebního „provozu“ insolv. zákonů v Německu.

Seminář byl zaměřen výhradně na osobní bankrot (úpadky) FO, které tvoří 77 % kauz, 23 % připadá na PO. Dynamika nárůstu úpadků je značná. Jen mezi roky 2009 a 2010 činí nárůst insolvenčních řízení u FO 46 % (v r. 2009 bylo podáno 9 402 insolv. návrhů, v r. 2010 již 16 118 a za rok 2011 dokonce 24 682). Naopak insolvence u PO v období 2009–2010 poklesla o 3 %. Dále byla zmíněna činnost poradny pro finanční tíseň, která funguje jako obecně prospěšná společnost a je financována největšími bankami v ČR. Poradna poskytuje bezplatné poradenství, vč. sepsání návrhů na úpadek (za obdobné služby inkasují advokáti 5 000–20 000 Kč). V r. 2011 se nejvíce insolvenční řízení řešilo v Moravskoslezském kraji (MSK) (17 %), v Praze (15 %) a na Vysočině a Karlovarském kraji (shodně 2 %). Z hlediska dynamiky nárůstu (obd. 2010–2011) však vede Ústecký kraj (+ 224 %), MSK (+ 149 %) a Olomoucký kraj (+ 120 %). Ne všechna podání na oddlužení jsou schválena. Např. v listopadu 2011 bylo z 1 684 podání schváleno 1 080.

Zadlužování českých domácností (FO) má vzrůstající tendenci. V říjnu 2011 dosahovalo 1,102 bil. Kč, přičemž finanční aktiva českých domácností jsou cca poloviční ve srovnání s EU. Aby insolvenční návrh mohl být přijat, musí žadatel

splňovat následující podmínky: (1) Počet věřitelů – 2 a více, (2) Peněžité závazky více než 30 dnů po době splatnosti, (3) Osvědčená neschopnost tyto závazky plnit. Byla definována platební neschopnost a také pojem hrozící úpadek. Oddlužení FO lze provést pouze za těchto podmínek: (1) FO nesmí být podnikatel, (2) Dluhy nesmí pocházet z podnikatelské činnosti (ani z minulosti, kdy žadatel byl podnikatelem), (3) Dlužník bude po dobu 5 let, kdy oddlužení trvá, schopen uhradit min. 30 % závazků. Oddlužení lze provést (1) Zpeněžením majetku nebo (2) Pomocí splátkového kalendáře. Dlužník si může sám zvolit formu, v příp. splátkového kalendáře lze provádět srážky ze mzdy až po jeho schválení, přitom nelze „sáhnout“ na výživné, což je přednostní pohledávka. Dlužníkovi, který nemá dostatečné finanční prostředky, může poskytnout dary i třetí osoba anebo lze nabídnout splátky z tzv. nepostizitelné částky, která byla v r. 2012 zvýšena na 8 762 Kč + 1 460 Kč na každou vyživovanou osobu.

Na četných příkladech z praxe lektori demonstrovali (mnohdy drastické) účinky zahájení insolvenčního řízení. Nedokonalosti našich právních norem umožňují „šikanózní“ jednání i vůči zcela nevinným subjektům. Publikum si mělo možnost prohlédnout i smlouvu o revolvingovém úvěru jedné společnosti, jejíž podmínky lze jen stěží nazvat jinak než lichvou (RPSN 76 %, smluvní odměna za poskytnutí úvěru = 104 892 Kč za úvěr ve výši 197 892 Kč), vč. tří stran formátu A4 popsaných velmi malým písmem, na nichž byly uvedeny smluvní podmínky. Zmíněn byl rovněž kontroverzní institut tzv. dozorčí doložky, kde dozorce může být de facto kdokoliv (bez právnického či jiného vzdělání) a jde téměř vždy o osobu spřízněnou s věřitelskou firmou. Potěšující zprávou bylo, že soudy již tyto smlouvy považují za neplatné od samého počátku.

Řada lektory uvedených případů bohužel demonstrovala závažnější lehkomyšlnost dlužníků a velmi nízkou až nulovou finanční gramotnost veřejnosti. Doc. Bařinová uvedla, že její insolvenční klientelu tvoří z 91 % klienti se základním vzděláním + vyučení a 9 % středoškoláci. Z výroční zprávy poradny pro finanční tíseň pro r. 2010 vyplývá, že nejvyšší počet dlužníků se nachází v MSK (34 %), následuje Praha (14 %), SČK (10 %), Ústecký kraj (8 %).

Fiskální opatření v zemích EU v souvislosti s krizí

(Mojmír Helísek)

Dne 8. února 2012 proběhl na Vysoké škole finanční a správní (kolektivní člen ČSE) diskusní seminář věnovaný problematice fiskální politiky v zemích Evropské unie. Seminář byl uspořádán Centrem pro ekonomické studie a analýzy v rámci řešení projektu Interní grantové agentury VŠFS č. 7734. S hlavní přednáškou na téma „Daňová opatření proti krizi v zemích EU“ vystoupila **Květa Kubátová**, s navazujícím příspěvkem „Fiskální krize a sociální politika“ vystoupil **Ladislav Průša**. Seminář moderoval Vojtěch Krebs.

V hlavním vystoupení byla charakterizována daňová opatření v jednotlivých zemích a daňová politika EU. Byl konstatován růst výdajů a pokles příjmů (ke stimulaci agregátní poptávky), od r. 2010 se však již projevila opatření ke snížení rozpočtových deficitů. Od r. 2011 lze pozorovat zvyšování daní. V krizi narostl význam nepřímých daní oproti daním přímým.

V dokumentech Evropské komise sílí tlak na harmonizaci daní korporací. Diskutuje se také možnost zdanit finanční transakce (Tobinova daň) a harmonizace daně z finančních aktivit (ze zisků bank a odměn manažerů).

Navazující vystoupení konstatovalo nízký podíl výdajů na sociální ochranu v poměru k HDP v ČR (zde činí cca 20 %, v EU v průměru 28 %, např. ve Francii 31 %). Také ve struktuře těchto výdajů je ČR ve všech položkách pod průměrem EU. Na druhou stranu vykazuje ČR velmi nízký podíl osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, což je důsledek efektivnosti sociálních transferů.

V krizovém období 2009–2010 byla přijata nová opatření v sociální politice, a to v první fázi důchodové reformy (např. zvýšení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod), zavedení karenční doby v nemocenském pojištění nebo omezení či zrušení řady dávek státní sociální podpory. Tím došlo ke snížení výdajů na sociální ochranu v poměru k HDP o 0,1–0,2 p.b. V důsledku toho se očekává zvýšení podílu výše zmíněných osob ohrožených chudobou.

Následující diskuse se zabývala alternativou původní fiskální expanze a následné restriktce (alternativa zřejmě neexistuje). Skeptické názory zazněly k možnostem harmonizaci daní, která je limitována politickými i ekonomickými bariérami. Zazněl také názor, že harmonizaci daňových systémů musí předcházet harmonizace účetních systémů. Další diskutující upozornili na to, že ČR před dvěma lety odmítla sjednocení daňového základu z důvodu obav, že daně nadnárodních firem by byly odváděny v zahraničí. K dani z finančních aktivit bylo konstatováno, že je zavedena v řadě zemí EU, v ČR nikoliv, EK přitom zavedení této daně očekává. K ohrožení chudobou bylo řečeno, že může narůst i v důsledku uplatňování výdajových paušálů OSVČ, které vedou k nízkým odvodům a tudíž i nízkým starobním důchodům.

Prezentace obou vystupujících je k dispozici na internetové stránce VŠFS (Věda a výzkum – Spolupráce s ČSE): <http://www.vsfs.cz/?id=1047>

Bylo možné finanční krizi včas indikovat?

Je možné během finanční krize (úspěšně) investovat?

(Eva Kolcunová)

Seminář ČSE, uspořádaný regionální pobočkou Ostrava, se konal na půdě Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava (EkF VŠB-TUO) dne 18.4.2012. Na semináři vystoupil **Pavel Kohout** (Partner's, NERV) s tématem, které přilákalo cca 90 zájemců z řad pedagogů a studentů EkF a také ostravské veřejnosti.

Byly zmíněny zvláštnosti současné krize (2011), které spočívají ve spojení bankovní krize (ta zasáhla zejména jižní křídlo EU), krize veřejných financí a obchodní, resp. měnové, nerovnováhy (ta se týká zejm. Portugalska, Řecka a Itálie, které trpí efektem nadhodnocené měny). Při hodnocení bankovní krize řečník rekapituloval známá fakta o

vzniku a průběhu finanční krize, která propukla v letech 2007–2008. Otevřeně připomněl skutečnost, že společná měnová politika EU byla šitá na míru zejm. Německu, obsahuje tedy inherentní riziko a žádná společná fiskální politika teď nepomůže vyvést EU z krize. Upozornil, že bankovní dluhy v zemích EU jsou mnohem větším problémem než tolik zdůrazňované vládní dluhy. Největší podíl bankovních úvěrů umístěných v nefinančním soukromém sektoru vůči HDP vykazuje Dánsko (přes 200 %) a Německo (100 %), v ČR je to 50 %.

Původ krize veřejných financí řečník spojil s přebujelým sociálním státem, který se objevuje od 70. let 20. stol. Státní bankroty se proto jeví jako

nutnost. Od r. 1999 (do 2010) v eurozóně nepřetržitě převyšují vládní výdaje nad vládními příjmy, a to zvyšujícím se tempem. Dluhová past je tedy logickým důsledkem. Ekonomiky se dostaly do bludného kruhu, kdy bankovní krize nelze řešit, protože veřejné finance jsou v krizi – ty by se daly řešit fiskální restrikcí, ale to by vedlo k recesi – z recese by pomohla monetární expanze, ale tu nelze provést kvůli bankovní krizi...

Obchodní, resp. měnovou, nerovnováhou je zasaženo jižní křídlo EU, které ztratilo díky mzdové inflaci konkurenceschopnost, ale nelze ji již obnovit prostřednictvím devalvace měny. Řešením by byly úspory a růst daní, ale v současnosti je to zřejmě těžko proveditelné, aniž by nevzniklo nebezpečí

nástupu autoritativních režimů (viz historické zkušenosti s podmínkami nástupu fašismu a komunismu, bylo demonstrováno na příkladu Německa a údajích z let 1931 atd.). Řešením se pro EU jeví tudíž inflace eura a uvolnění limitů pro státní rozpočty (deficit cca 37 % HDP).

Přednášející však nevyločil, že situace přesto může vést k nástupu autoritativních režimů nebo k tzv. japonskému scénáři, tj. k dlouhodobé stagnaci. Za hlavní problém EU byla označena vysoká celková daňová zátěž, enormní byrokratická zátěž a evropský centralismus. Řešení situace by pomohlo vyvážení sociálních a tržních aspektů v hospodářských politikách a uchování evropských diverzifikací ve všech oblastech života.

Výzvy budoucnosti: Zvládne ČR strukturální reformy?

(Pavel Mertlík)

Hlavní ekonom Raiffeisenbank **Pavel Mertlík** představil aktuální prognózu makroekonomického vývoje české a světové ekonomiky a očekávaný vývoj finančních trhů. Soustředil se zejména na pomalý hospodářský růst, resp. pokles v ČR, jímž se ekonomika ČR v letech 2011–2012 odlišuje od relativně rychle rostoucích sousedních ekonomik (SRN, Rakousko, Slovensko, Polsko) – namísto konvergence nastoupila divergence české ekonomiky vůči jádru eurozóny. Vedle krátkodobých faktorů (fiskální restrikce) je významnou příčinou slabosti domácí poptávky v ČR nedůvěra ekonomických agentů, která má podle řečníka hlubinnou příčinu v selháních státu. Stát je v zajetí zájmových skupin, nedokáže formulovat vizi příštího směřování ekonomiky a společnosti, nedokáže implementovat nadresortní koncepce a

politiky (jako strategii konkurenceschopnosti), nedokáže zabránit devastaci základního a středního školství projevující se ztrátou pozice v mezinárodních srovnáních funkční gramotnosti žáků a studentů. Dosavadní růstový model české ekonomiky založený na exportně orientovaných přímých zahraničních investicích (PZI) se střední přidanou hodnotou se vyčerpal a je třeba jej postupně nahrazovat růstem založeným na budování znalostní ekonomiky, což však předpokládá výkonnou a spořádanou státní správu. Z pohledu perspektivy dlouhého období je tak konkurenční postavení české ekonomiky významně ohroženo. Seminář byl uspořádán ve spolupráci s Raiffeisenbank a s Obchodně podnikatelskou fakultou Slezské univerzity v Karviné.

Jak jsme přežili finanční krizi na Islandu?

(How we have survived financial crisis in Iceland?)

(Hana Janáčková)

Seminář ČSE, uspořádaný regionální pobočkou Ostrava, se konal na půdě Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava (EkF VŠB-TUO) dne 14. 5. 2012. Na semináři vystoupil **Fridrik Rafn Larsen** (Reykjavik University) s tématem, které přilákalo cca 30 zájemců z řad pedagogů, studentů EkF a také odborné veřejnosti.

Island se stal členem EHP v roce 1994. V letech 1998 až 2003 byly privatizovány islandské banky. To umožnilo volný pohyb kapitálu. Island má Evropský „pas“ pro finanční instituce a společný právní a regulační rámec. Bezpečnostní síť bankovního systému (např. pojištění vkladů) nebo

koncept krizového řízení je však nadále převážně vnitrostátní. To se pak projevilo v počátku krize jako velká chyba a riziko, protože Islandská centrální banka nemohla fungovat jako věřitel poslední instance. Přednášející upozornil, že nouzová legislativa, která měla eliminovat výše uvedené, byla schválena až v říjnu 2008 a teprve pak umožnila vládě zasáhnout. Island hledal pomoc u MMF ihned po nástupu finanční krize. Bylo však zapotřebí, aby centrální banka posílila své devizové rezervy. MMF poskytl úvěr ve výši 2,8 mld. EUR pro cca dvouleté období. Island se dočkal ještě speciální pomoci od skandinávských zemí, včetně nejrychlejší pomoci,

kteřá přišla z Faerských ostrovů. Tyto země poskytl y úvěry ve výši 3,6 mld. EUR.

V další části přednášky se vystupující věnoval dopadům krize na Islandskou ekonomiku, která se musela a musí vyrovnat s vysokým dluhovým břemenem v budoucnosti. V roce 2007 hrubý dluh centrální vlády činil 23 % HDP. Na konci roku 2009 vzrostl na více než 125 %. Proběhla nákladná rekapitalizace bank a centrální banky. Došlo k velkým rozpočtovým schodkům veřejných financí a bylo zapotřebí úvěry posílit devizové rezervy. Došlo k znehodnocení islandské koruny o více než 100 % a měna se přestala obchodovat na světových devizových trzích.

Dále se přednášející věnoval bankrotům tří islandských bank. Krach Kaupthing byl pátý největší případ bankrotu banky na světě od roku 1920, krach Landsbanki devátý a krach Glitnir desátý. Je s podivem, jak tyto banky byly ratingovými agenturami hodnoceny před krizí. Největší ze tří bank, Kaupthing, dostala od agentury Fitch a Moody A1 v roce 2006, ve stejné době Moody udělila Glitnir A1 a Landsbanki A2. Ratingy všech tří bank byly aktualizovány po dobu šesti týdnů na začátku roku 2007, a to na AAA. Bankrotující banky byly znárodněny a jejich manažeři byli souzeni podle teroristických zákonů.

Hlavní zranitelnost islandského bankovního systému spatřuje přednášející (1) v nevhodnosti evropské „finanční architektury“ pro velmi malé země s vlastními měnami, (2) v rozporném vývoji makroekonomických veličin Islandu a neúměrně expandujícího bankovního systému a (3) ve fatální absenci krizového řízení.

V poslední části přednášející shrnul poučení, která si islandská ekonomika z finanční a následně hospodářské krize vzala: (1) vláda musí omezit banky prostřednictvím daní, (2) centrální banka musí regulovat peněžní zásobu prostřednictvím povinných minimálních rezerv, (3) úřad finančního dozoru musí uplatňovat přísnější zátěžové testy, vhodné na místní podmínky. Mezi další ponaučení patří skutečnost, že bankovníctví musí být odděleno od vlivu politiky. Soukromé banky musí řádně plnit nařízení dohledu centrální banky, aby se zamezilo vážným (ekonomickým) dopadům na „nevinné kolemjdoucí“.

Na závěr byly nastíněny islandské zdroje, pomocí kterých je islandská ekonomika schopna se z krize dostat. Jsou to: flexibilita národa, nejdelší průměrná délka dožití, nízká nemocnost, bohaté zdroje ryb, neomezené zásoby energií, absolutní výhoda v produkci hliníku a kvalitní a pružný cestovní ruch. F. R. Larsen věří, že se Island z této krize postupně dostane a poučí se pro budoucnost.

Modely financování sociálních služeb

(Mojmír Helísek)

Dne 25. června 2012 proběhl na Vysoké škole finanční a správní (kolektivní člen ČSE) diskusní seminář věnovaný problematice financování sociálních služeb v ČR. Seminář byl uspořádan Centrem pro ekonomické studie a analýzy (CESTA) v rámci řešení projektu Interní grantové agentury VŠFS č. 7734. Seminář moderoval Vojtěch Krebs, vedoucí CESTA.

S hlavní přednáškou na téma *Model efektivního financování sociálních služeb v ČR* vystoupil **Ladislav Průša**, ředitel Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Zabýval se jak teoretickými východiskami financování sociálních služeb, tak aktuálním rozbořem změn ve struktuře příjemců příspěvku na péči v letech 2007–2010. I když se v posledních letech projevují v této oblasti některé pozitivní rysy (roste podíl příjemců příspěvku využívajících služby registrovaných poskytovatelů), přesto přetrvává řada negativních jevů spojených se zavedením tohoto nového nástroje financování sociálních služeb. Problémy jsou rovněž v oblasti dotační politiky na sociální služby a ve financování ošetrovatelské péče. Příspěvek se neomezil pouze na kritiku, ale závěrem vystupující navrhl změny

systemu financování sociálních služeb, ať již v oblasti příspěvku na péči či v oblasti organizační a legislativní.

S koreferátem na téma *Dlouhodobá péče v ČR* vystoupil **Jiří Horecký**, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. Zaslaveně rozebral problematiku dlouhodobé péče, kde se projevuje řada zásadních změn. V následné diskusi se rozebíraly otázky, jejichž vyřešení bude v dalších letech klíčové (způsob poskytování sociálních služeb, chráněné bydlení, statut klienta dlouhodobé péče, dopady zrušení lůžkových kapacit pobytových zařízení aj.).

V diskusi zazněly např. dotazy k vratnosti procesů změn v sociální péči (např. přesun zaměstnanců z nemocnic do terénních služeb), dotaz k tomu, jak změna systému obsáhne sociální potřeby klientů služeb dlouhodobé péče (nedojde k zásadnímu oddělení zdravotní a sociální části péče?), jaká je efektivnost využívání příspěvků na péči, zejména u příjemců tzv. neformální péče (tj. péče, která není poskytována institucemi, nýbrž např. rodinnými příslušníky). Pozornost také vyvolal návrh Ministerstva práce a sociálních věcí (který by

měl být zaveden od r. 2014) o nutnosti participace na úhradách dlouhodobé péče z vlastních úspor, nemovitého majetku či příjmů osob blízkých.

Prezentace obou vystupujících je k dispozici na internetové stránce VŠFS (Výzkum – Spolupráce s ČSE): <http://www.vsfs.cz/?id=1047-spoluprace-s-cse>

Polická ekonomie krize eurozóny: Je fiskální unie proveditelná? (Political Economy of Eurozone Crisis: Is Fiscal Union Feasible)

(Lubor Lacina)

Ve dnech 22.–23. listopadu 2012 se v prostorách Mendelovy university v Brně uskutečnil již VI. ročník mezinárodní vědecké konference. S ohledem na dlouhodobou orientaci organizátorů na problematiku evropské ekonomické a měnové integrace byla hlavním tématem konference s názvem “Political Economy of Eurozone Crisis: is Fiscal Union Feasible?” otázka dlouhodobého řešení krize eurozóny v kontextu politické ekonomie. Na začátku každého dne otevřeli diskusi svými příspěvky hlavní řečníci. První den vystoupil jako hlavní řečník **prof. Karl Aiginger**, ředitel institutu WIFO Wien, který svou přednášku věnoval problematice podpory obnovy ekonomického růstu v celé EU, ale především v zemích periférie eurozóny. Na úvod druhého dne pak vystoupil **prof. Jesus Crespo-Cuaresma** z University of Wien. Tématem jeho vystoupení byla krize projektu společné měny euro a možnosti jejího řešení. Mezi další významné

účastníky patřil **prof. Jarko Fidrmuc** z Zeppelin University, **prof. Evžen Kočenda** z institutu CERGE a pan **Ad van Riet**, ředitel sekce fiskální politiky v ECB. Celkem v jednotlivých sekcích vystoupilo 53 přednášejících a diskutujících. Velká část příspěvků byla věnována tématu fiskálních pravidel a jejich účinnosti při stabilizaci veřejných deficitů a dluhů. Pohled ekonomů zajímavým způsobem obohatilo vystoupení řečníků z oblasti evropského práva. Přínosným vstupem do diskuse byla také prezentace názorů řeckých a amerických ekonomů. Účastníci konference se dohodli na přípravě společné zahraniční monografie z vybraných příspěvků a také na tématu konference v listopadu 2013. Ve spolupráci s institutem WIFO bude hlavním tématem roku 2013 problematika podpory obnovy ekonomického růstu v zemích eurozóny a celé EU.

Agresivita centrálních bank

(Mojmír Helísek)

Dne 5. prosince 2012 proběhl na Vysoké škole finanční a správní (kolektivní člen ČSE) diskusní seminář zaměřený na málo frekventovanou problematiku centrálních bank. Seminář byl uspořádán Centrem pro ekonomické studie a analýzy VŠFS (CESTA). Seminář moderoval Jaroslav Vostatek, vedoucí CESTA.

S přednáškou na téma *Agresivita centrálních bank* vystoupil **Luboš Komárek** (ČNB, VŠFS). Přednáška se soustředila na následující hlavní otázky: Co vlastně ospravedlňuje existenci měnové politiky? Je to mimo jiné existence nominálních rigidit ekonomických veličin. Jak souvisí rozdílné režimy měnové politiky a agresivita centrálních bank (CB)? Zde je důležité, že doporučení platná pro jeden měnově politický režim nelze mechanicky aplikovat na režim jiný (cílování inflace versus cílování M2). Jak lze vymezit a vyhodnotit míru agresivity CB? Komplexním procesem srovnání: podobu reakční funkce CB, rozdílnost ekonomického prostředí, rozdílná historie šoků ve

zkoumaném období. Existuje určitá minimálně nutná a maximálně přípustná míra agresivity CB? Bezesporu ano. Lze říci, zda je Fed agresivnější než ECB? Nedá se to explicitně a jasně říci. Zdánlivá vyšší agresivita může být výsledkem silnějších dopadajících šoků nebo nižší účinnosti transmisních kanálů, nikoliv vlastností konkrétní centrální banky. Jak naložit s nekonvenční měnovou politikou při měření agresivity CB? Použití nekonvenčních nástrojů ztěžuje měření agresivity centrálních bank; jde o výzvu pro budoucí výzkum.

Následná diskuse se zabývala například zápornými úrokovými sazbami některých centrálních bank, omezením emise peněz komerčními bankami nebo problematickými výsledky při měření mezery výstupu.

Prezentace přednášky je k dispozici na internetové stránce VŠFS (Výzkum – Spolupráce s ČSE): <http://www.vsfs.cz/?id=1047-spoluprace-s-cse>

Česká společnost ekonomická
Politických vězňů 7, 110 00 Praha 1
mobilní telefon: +420-728 523 615
e-mail: cse@cse.cz, web: <http://www.cse.cz>
IČO: 00444685, číslo účtu: 1923626399 / 0800